FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT L.A. GEELHOED

föredraget den 24 november 2005 [1]

I — Bakgrund till målet

1. Genom dom av den 25 april 2002 i målet kommissionen mot Frankrike [2] fastställde domstolen att Republiken Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 9 första stycket b samt artiklarna 3.3 och 7 i rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister [3] (nedan kallat direktivet eller direktiv 85/374)

— genom att låta artikel 1386-2 i franska civillagen omfatta skador understigande 500 euro,

— genom att i artikel 1386-7 första stycket i samma lag föreskriva att leverantören av en produkt med säkerhetsbrister är skadeståndsansvarig i samtliga fall och på samma sätt som tillverkaren, och

— genom att i artikel 1386-12 andra stycket i nämnda lag föreskriva att tillverkaren skall bevisa att han har vidtagit lämpliga åtgärder för att förhindra att skada orsakas av en produkt med säkerhetsbrister, för att han skall kunna åberopa de ansvarsfrihetsgrunder som föreskrivs i artikel 7 d och e i direktivet.

2. Eftersom kommissionen ansåg att Republiken Frankrike inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike sände kommissionen en formell underrättelse till Republiken Frankrike, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 228 EG.

3. Genom en skrivelse daterad den 27 juni 2003 besvarade de franska myndigheterna den formella underrättelsen. Detta svar innehöll de ändringar i civillagen som planerades för att den kritiserade överträdelsen skulle upphöra. I svaret tillades att dessa ändringar också måste behandlas i det parlamentariska förfarandet.

1 — Originalspråk: franska.

2 — Domstolens dom av den 25 april 2002 i mål C-52/00, kommissionen mot Frankrike (REG 2002, s. I-3827).

3 — EGT L 210, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 239.

4. Den 11 juli 2003 riktade kommissionen ett motiverat yttrande till Republiken Frankrike och anmodade denna stat att inom två månader följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

5. De franska myndigheterna besvarade detta motiverade yttrande genom en skrivelse av den 9 september 2003, i vilken de underrättade kommissionen om att ett lagförslag utarbetades samtidigt som de beklagade att de i detta skede inte kunde ange tidsplanen för behandlingen i parlamentet.

6. Eftersom Republiken Frankrike fortfarande hade underlåtit att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike väckte kommissionen, den 14 april 2004, förevarande talan.

II — Förfarandet

7. Syftet med kommissionens talan, enligt dess ursprungliga lydelse, var dels att domstolen skulle fastställa att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG genom att inte vidta de åtgärder som krävs för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike, avseende det inkorrekta införlivandet av direktivet, dels att Republiken Frankrike skulle förpliktas att till kommissionen, till kontot "Europeiska gemenskapens egna medel", erlägga ett vite på 137 150 euro för varje dag som domen i målet kommissionen mot Frankrike inte följs, från och med den dag då domen har avkunnats i förevarande mål fram till den dag då domen i målet kommissionen mot Frankrike har följts. Kommissionen yrkade även att Republiken Frankrike skulle förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

8. Den franska regeringen har i sitt svaromål medgett att den ännu inte har följt domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike. Den har endast ifrågasatt det vitesbelopp som kommissionen föreslagit, vilket den funnit vara alltför högt.

9. I sin duplik har den franska regeringen förklarat att den redan det år då domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike avkunnades hade inlett förfarandet för att följa den. Den franska regeringen hade även hållit kommissionen underrättad om sina svårigheter, som i huvudsak var förknippade med att den ursprungligen velat införliva direktiv 85/374 och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier [4] i en och samma text. Sedan det väl har fattats beslut om ett separat införlivande kommer domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike däremot att följas snabbt.

4 — EGT L 171, s. 12.

10. Som bilaga till dupliken ingav den franska regeringen en text med artikel 29 i lag nr 2004-1343 av den 9 december 2004 om förenkling av rätten [5] (nedan kallad lagen av år 2004). I denna artikel föreskrivs följande:

"I — Civillagen skall ändras på följande sätt:

1. Artikel 1386-2 skall ha följande lydelse:

'Artikel 1386-2 — Bestämmelserna i detta kapitel gäller för ersättning för personskada. De gäller även för sådan ersättning för skada som är högre än ett belopp som fastställts genom dekret för skada på annan egendom än själva den defekta produkten.'

2. Artikel 1386-7 första stycket skall ha följande lydelse:

Den som säljer, hyr ut, med undantag av den som hyr ut leasingprodukter eller som är jämställd med en person som hyr ut leasingprodukter, eller på annat sätt i näringsverksamhet tillhandahåller produkter skall endast vara ansvarig för säkerhetsbrister i hans produkter på samma villkor som tillverkaren om den sistnämnde fortfarande är okänd.

3. Artikel 1386-12 andra stycket skall utgå.

II — Bestämmelserna i punkt I skall gälla produkter som sätts i omlopp efter den dag då lag nr 98-389 av den 19 maj 1998 om skadeståndsansvar på grund av produkter med säkerhetsbrister träder i kraft, även om de omfattas av ett tidigare avtal. Bestämmelserna skall dock inte gälla tvister som gett upphov till ett lagakraftvunnet domstolsavgörande den dag då denna lag offentliggörs.

..."

11. Den franska regeringen har för övrigt, efter det att den ingav sin duplik till kommissionen, överlämnat ett meddelande till kommissionen till vilket en kopia bifogats av dekret nr 2005-113 av den 11 februari 2005 som antagits för tillämpningen av artikel 1386-2 i civillagen [6] (nedan kallat dekretet av år 2005). I artikel 1 i detta dekret föreskrivs att "det belopp som avses i artikel 1386-2 i civillagen skall vara 500 euro".

5 — JORF av den 10 december 2004, s. 20857.

6 — JORF av den 12 februari 2005.

12. Kommissionen, som av den franska regeringen hade anmodats att undersöka möjligheten att återkalla talan mot bakgrund av ändringarna genom lagen av år 2004 och dekretet av år 2005, meddelade den franska regeringen, samt domstolen genom en skrivelse av den 15 april 2005, att den delvis skulle återkalla sin talan vid förhandlingen i förevarande mål.

13. Med hänsyn till att lagen av år 2004 och dekretet av år 2005 fortfarande inte säkerställde att domen i målet kommissionen mot Frankrike följdes fullständigt, var kommissionen besluten att vidhålla sin talan samtidigt som den begränsade både det yrkande om fastställelse som framställts i ansökan och det föreslagna vitesbeloppet. Kommissionen bedömde nämligen att av de tre anmärkningar som ansågs vara befogade i domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike hade två försvunnit och att den tredje anmärkningen endast kvarstod delvis, eftersom fallen där leverantören av produkten med säkerhetsbrister ådrar sig skadeståndsansvar i stället för tillverkaren, hade minskat väsentligt.

14. Under dessa omständigheter har kommissionen begränsat det yrkande om fastställelse som den framställt i punkt 1 i sin ansökan och därefter uttryckt detsamma på följande sätt: "Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG genom att inte vidta vissa åtgärder för att följa Europeiska gemenskapernas domstols dom av den 25 april 2002 i mål C-52/00 avseende det inkorrekta införlivandet av direktiv 85/374 och närmare bestämt genom att fortfarande anse att leverantören av produkten med säkerhetsbrister är skadeståndsansvarig på samma sätt som tillverkaren, när tillverkaren inte kan identifieras, då däremot leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande identiteten på den person som har tillhandahållit produkten."

15. Vad avser det vitesbelopp som Republiken Frankrike skall erlägga har kommissionen angett att det mot bakgrund av de nya omständigheterna var lämpligt att minska allvarlighetsfaktorn från 10/20, såsom ursprungligen föreslagits, till 1/20. Av detta följer ett belopp på 13 715 euro.

16. Kommissionen har vidhållit sitt yrkande att Republiken Frankrike skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

III — Tillämpliga bestämmelser

17. I den kvarstående tvisten gäller frågan endast huruvida artikel 1386-7 första stycket i civillagen, i dess lydelse enligt artikel 29 i lagen av år 2004, är förenlig med artikel 3.3 i direktivet.

18. Artikel 1386-7 första stycket i civillagen har nu följande lydelse:

"Den som säljer, hyr ut, med undantag av den som hyr ut leasingprodukter eller som är jämställd med en person som hyr ut leasingprodukter, eller på annat sätt i näringsverksamhet tillhandahåller produkter skall endast vara ansvarig för säkerhetsbrister i hans produkter på samma villkor som tillverkaren om den sistnämnde fortfarande är okänd."

19. Artikel 3.3 i direktivet har följande lydelse :

"När tillverkaren av produkten inte kan identifieras skall varje leverantör av produkten betraktas som tillverkare av den om han inte inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren eller den person som levererat produkten till honom är. Detsamma skall gälla för en importerad produkt, även om tillverkarens namn är angivet, om den i punkt 2 nämnda importörens identitet inte framgår av produkten."

IV — Parternas argument

20. Under det skriftliga förfarandet och fram till och med dupliken avsåg diskussionen mellan parterna sättet att beräkna det vitesbelopp som kommissionen hade yrkat. Den franska regeringen har i princip medgett att den ännu inte hade efterkommit domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

21. Kommissionens åtgärd att delvis återkalla talan, som redan meddelats i dess skrivelse av den 15 april 2005 och som bekräftades vid förhandlingen den 11 oktober 2005, har på ett väsentligt sätt ändrat föremålet för tvisten. Detta föremål har nu begränsats till frågan huruvida artikel 1386-7 första stycket i den franska civillagen, i dess lydelse enligt lagen av år 2004[7], är förenlig med artikel 3.3 i direktivet och, för det fall att svaret är nekande, huruvida det vite som kommissionen nu har yrkat är lämpligt.

22. Kommissionen har förklarat att Republiken Frankrike den dag då den frist som fastställts i det motiverade yttrandet löpte ut, det vill säga den 11 september 2003, inte hade vidtagit någon åtgärd för att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike. På grundval av domstolens rättspraxis hade kommissionen kunnat utverka ett fastställande av ett fördragsbrott på grund av att underlåtenheten att fullständigt följa nämnda dom. I rationalitetens och effektivitetens intresse har kommissionen dock beslutat att begränsa talans materiella omfattning och därmed reagera på de lagstiftningsåtgärder som Republiken Frankrike har vidtagit. Enligt fast rättspraxis om tillämpningen av artikel 226 EG är en sådan begränsning av föremålet för talan om fördragsbrott tillåten, förutsatt att föremålet för tvisten inte utvidgas eller ändras.

7 — Citerad i punkt 10.

23. På grundval av en ingående analys av den franska lagstiftarens ändringar i den nationella lagstiftningen kom kommissionen till slutsatsen att den första och den tredje delen av dess talan hade kommit att sakna föremål. Det var endast införlivandet av artikel 3.3 i direktivet som fortfarande var bristfälligt. Kommissionen har följaktligen beslutat att vidhålla sin talan i den mån Republiken Frankrike ännu inte efterkommit den andra anmärkningen som domstolen ansåg vara befogad i domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike. Kommissionen har i detta avseende dessutom påpekat att det i det aktuella fallet inte är fråga om en ny anmärkning, utan om vad som fortfarande kvarstår av en ursprunglig del av förevarande talan.

24. Kommissionen har i huvudsak kritiserat Republiken Frankrike för att artikel 1386-7 i den franska civillagen, i dess lydelse enligt lagen av år 2004, genom att det enligt denna fortfarande föreligger skadeståndsansvar för leverantören i det fall där han inom skälig tid meddelar den skadelidande sin egen leverantörs identitet, inte fullständigt följer artikel 3.3 i direktivet. Kommissionen har erinrat om att den sistnämnda bestämmelsen i direktivet innebär att leverantören kan frita sig från sitt skadeståndsansvar om han inom skälig tid meddelar den skadelidande tillverkarens identitet eller identiteten på den person som har tillhandahållit honom produkten.

25. Vad avser det vite som den föreslagit har kommissionen påpekat att det, med hänsyn till de på senare tid väsentliga ansträngningarna från de franska myndigheternas sida som lett till att merparten av de ursprungliga anmärkningarna har försvunnit, finns skäl att begränsa allvarlighetsfaktorn från 10/20 till 1/20. Om de andra beräkningsparametrarna förblir oförändrade leder detta till ett belopp på 13 715 euro för varje dags dröjsmål från och med den dag då domstolens dom har avkunnats.

26. Den franska regeringen har vid förhandlingen upprepat sitt ställningstagande, som den redan meddelat i en skrivelse till domstolen av den 17 maj 2005, enligt vilket den anmärkning som kommissionen har gjort gällande i själva verket utgör en ny anmärkning som den franska regeringen ännu inte hade kunnat diskutera.

27. Under det förfarande som ledde till domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike hade kommissionen nämligen endast kritiserat Republiken Frankrike för det inkorrekta införlivandet av artikel 3.3 i direktivet, i den mån som artikel 1386-7 i civillagen inte säkerställde att skadeståndsansvaret för leverantören endast inträder i andra hand när tillverkaren är okänd. Den franska regeringen har i detta avseende hänvisat till punkt 36 i den ovannämnda domen, till punkterna 37–39 i ansökan i mål C-52/00 och till punkterna 34–36 i kommissionens replik i förevarande mål.

28. Kommissionen har ända fram till sin skrivelse av den 15 april 2005 således aldrig kritiserat den franska regeringen för vad den för närvarande kritiserar den för, det vill säga att den franska regeringen i artikel 1386-7 i

civillagen borde ha föreskrivit att leverantören av en produkt med säkerhetsbrister inte bara kan frita sig från sitt skadeståndsansvar om han inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren är, utan även i det fallet där han meddelar vem den egna leverantören är.

29. Om kommissionen ansåg att införlivandet av artikel 3.3 i direktivet fortfarande inte är korrekt på grund av att skadeståndsansvaret för leverantören fortfarande kvarstår i det fall där han har meddelat den skadelidande vem hans egen leverantör är, borde den emellertid ha inlett ett förfarande mot Republiken Frankrike på grundval av artikel 226 EG. I förevarande mål kan denna nya anmärkning inte upptas till sakprövning.

30. I sakfrågan har den franska regeringen i andra hand dessutom påpekat att införlivandet genom lagen av år 2004 var korrekt. Direktivets rättsliga karaktär kräver inte att direktivets ordalydelse återges ordagrant i den nationella rätten. Dessutom kan leverantörens möjlighet enligt artikel 3.3 i direktivet att meddela den skadelidande vem hans egen leverantör är endast inträda i andra hand, det vill säga när tillverkaren är okänd, en omständighet som är mycket sällsynt. Slutligen hindrar inte den skadelidandes direkta åtgärd mot leverantörens leverantör med nödvändighet att han vidtar flera åtgärder, till exempel för att hindra risken för förhalningstaktik. Av detta följer att den franska rätten vad avser det resultat som eftersträvas genom direktivet på denna punkt är förenlig med detta.

31. Den franska regeringen har därefter gjort gällande att den redan i sin skrivelse av den 27 juni 2003, när den besvarade den formella underrättelsen, hade meddelat kommissionen texten till den planerade ändringen av artikel 1386-7 i civillagen, som var avsedd att följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike. Enligt den princip om lojalt samarbete mellan gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaterna som slås fast i artikel 10 EG borde kommissionen, om den hade invändningar mot den text som hade meddelats den, ha vänt sig till den franska regeringen snarare än att vänta på att denna text antogs av det franska parlamentet.

32. Den franska regeringen har i detta sammanhang åberopat domstolens rättspraxis, enligt vilken ett syfte med det administrativa förfarandet är att ge den berörda medlemsstaten möjlighet att så snabbt och så fullständigt som möjligt vidta åtgärder för att följa gemenskapsrätten. Detta innebär att kommissionen så snart i förväg som möjligt skall underrätta medlemsstaten om de invändningar som ett utkast till text för att införliva ett direktiv kan föranleda.

33. Den franska regeringen har i avsaknad av invändningar från kommissionen mot dess utkast till text därav kunnat dra slutsatsen att kommissionen fann förslaget vara godtagbart. Förslaget underställdes följaktligen det franska parlamentet för att antas.

34. Den franska regeringen har slutligen hänvisat till kommissionens skriftliga svar av den 5 juli 2005 på domstolens frågor, bland annat angående metoden för att fastställa koefficienten för överträdelsens varaktighet. Enligt den franska regeringen borde denna metod, som beslutats av kommissionsledamöternas kollegium den 2 april 2001, ha offentliggjorts eller under alla förhållanden ha meddelats medlemsstaterna.

V — Bedömning

35. Det framgår av det ovan anförda att det i tvistens nuvarande skede fortfarande finns tre frågor som parterna är oeniga om, nämligen

— frågan huruvida kommissionens kvarstående anmärkning att Republiken Frankrike fortfarande inte korrekt har införlivat artikel 3.3 med sin nationella lagstiftning kan upptas till sakprövning,

— frågan huruvida nämnda anmärkning är välgrundad,

— slutligen, frågan huruvida kommissionen har tillämpat korrekt metod vid beräkningen av koefficienten för överträdelsens varaktighet.

36. Republiken Frankrike har med följande två argument ifrågasatt huruvida den kvarstående anmärkningen kan upptas till sakprövning:

— Denna delanmärkning utgör i själva verket en ny anmärkning, eftersom kommissionen inte uttryckligen hade yrkat att domstolen i mål C-52/00 skulle fastställa att Republiken Frankrike uttryckligen borde ha uteslutit skadeståndsansvar för leverantören i de fall när denna endast kunde meddela den skadelidande namnet på sin egen leverantör.

— I andra hand borde kommissionen omedelbart ha underrättat de franska myndigheterna om att ordalydelsen av artikel 1386-7, såsom den framgick av förslaget till lagändring vid den tidpunkt när den — genom skrivelse av den 27 juni 2003 — överlämnades till kommissionen, fortfarande inte var tillfredsställande för att säkerställa ett korrekt införlivande av direktivet.

37. Dessa två argument är enligt min mening inte övertygande.

38. Föremålet för denna talan är underlåtenheten att inom föreskriven tid följa domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike. Det är genom denna dom som Republiken Frankrikes materiella skyldighe-

ter har fastställts och avgränsats, såsom det för övrigt klart framgår av handlingarna i det administrativa förfarandet och av skriftväxlingen mellan parterna i förevarande mål.

39. Till följd av meddelandet av den 23 februari 2005, i vilket den franska regeringen gjorde gällande att artikel 29 i lagen av år 2004, i förening med dekretet av år 2005, säkerställde att domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike följdes till fullo, var kommissionen skyldig att reagera med en analys och en bedömning av denna information. Analysen och bedömningen ledde till konstaterandet att den franska regeringen visserligen hade följt domen till större delen, men inte helt och fullt. Såvitt det var fråga om den kvarstående delen som inte hade följts beslöt kommissionen att väcka denna talan.

40. Det är ostridigt att den del av artikel 3.3 i direktivet vars fullständiga genomförande fortfarande är omtvistat helt och hållet omfattas av detta förfarande, såsom det fastställts i kommissionens formella underrättelse och motiverade yttrande. Föremålet för detta förfarande har endast blivit mer begränsat. I stället för de tre delar som angavs i domslutet till domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike är det nu endast fråga om en del av nämnda domsluts andra del.

41. Enligt domstolens fasta rättspraxis avseende tillämpningen av artikel 226 EG har det administrativa förfarandet tre syften, nämligen att

— möjliggöra för medlemsstaten att få den eventuella överträdelsen att upphöra,

— ge medlemsstaten möjlighet att utöva sin rätt till försvar,

— avgränsa tvistens föremål inför en eventuell talan vid domstolen. [8]

Det följer av detta att kommissionen efter det att det administrativa förfarandet avslutats inte längre har rätt att utvidga eller att ändra föremålet för tvisten. Kommissionen har däremot fullständig rätt att begränsa föremålet för tvisten, eftersom en sådan begränsning inte kan skada de processuella garantier som är väsentliga för medlemsstater.

42. I samband med tillämpningen av artikel 228.2 EG har det administrativa förfarandet uppgifter som liknar uppgifterna för förfarandet enligt artikel 226 EG. Härav följer att kommissionen kan begränsa föremålet för tvisten under domstolsförfarandet, under förutsättning att föremålet är oförändrat i sak.

8 — Dom av den 10 december 2002 i mål C-362/01, kommissionen mot Irland (REG 2002, s. I-11433), punkterna 16–18.

43. I det aktuella fallet har kommissionen begränsat föremålet för tvisten, under det att dess materiella innehåll fortfarande är detsamma, det vill säga frågan huruvida domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike har följts på ett korrekt och fullständigt sätt. Den omständigheten att den franska regeringen och kommissionen nu är oeniga om den exakta omfattningen av skyldigheterna enligt artikel 3.3 i direktivet gör ingen skillnad för detta konstaterande. Varje skyldighet att verkställa en dom av domstolen kan nämligen beröra frågor som avser det exakta innehållet i denna. Sådana frågor skall i förekommande fall lösas under det förfarande som föreskrivs i artikel 228 EG. Jag hänvisar i detta avseende dessutom till den nyligen avkunnade domen i ett annat mål mellan kommissionen och Frankrike, [9] där domstolen var tvungen att börja med att fastställa Republiken Frankrikes exakta skyldigheter, såsom de framgick av den relevanta gemenskapslagstiftningen, för att sedan kunna fastställa huruvida Republiken Frankrike hade underlåtit att fullständigt och korrekt följa domstolens tidigare dom av den 11 juni 1991. [10]

44. Den franska regeringens uppfattning leder för övrigt till det föga tillfredsställande, till och med paradoxala, resultatet att det delvisa genomförandet av domstolens dom enligt artikel 226 EG innebär att kommissionen har en skyldighet att på nytt inleda ett förfarande på grundval av samma artikel. En sådan konsekvens är enligt min mening helt och hållet oönskad från processekonomisk synpunkt.

45. Det skall i detta sammanhang erinras om bakgrunden till förevarande mål. Redan genom dom av den 13 januari 1993 [11] fastställde domstolen att Republiken Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter genom att inte införliva direktivet inom den frist som föreskrivs i artikel 19 i direktivet. I dom av den 25 april 2002 [12] fastställde domstolen därefter att Republiken Frankrike inte hade genomfört direktivet på ett korrekt sätt. Ett godtagande av den franska uppfattningen, som enligt min mening för övrigt väsentligen saknar grund, skulle eventuellt ge upphov till ett fjärde och till och med ett femte mål om Republiken Frankrikes införlivande av direktivet.

46. Det är mot bakgrund av det ovan anförda som den uppfattningen skall bedömas enligt vilken skyldigheterna för medlemsstaterna, när dessa skall följa en dom som domstolen avkunnat mot dem med stöd av artikel 226 EG, begränsas av innehållet i kommissionens anmärkningar i det tidigare förfarandet.

47. Genom denna sistnämnda uppfattning har den franska regeringen visat att den var okunnig om att föremålet för förfarandet enligt artikel 228 EG fortfarande var fastställt genom domstolens tidigare dom. Det förevarande förfarandet kan inte ha något annat föremål än det förhållandet att nämnda dom inte har följts, har följts på ett inkorrekt sätt eller har följts på ett ofullständigt sätt.

9 — Dom av den 12 juli 2005 i mål C-304/02, kommissionen mot Frankrike (REG 2005, s. I-6263).

10 — Dom av den 11 juni 1991 i mål C-64/88, kommissionen mot Frankrike (REG 1991, s. I-2727).

11 — Dom av den 13 januari 1993 i mål C-293/91, kommissionen mot Frankrike (REG 1993, s. I-1).

12 — Domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike.

48. Det kan visserligen tänkas att det under förfarandet enligt artikel 228 EG kan uppkomma frågor om innebörden av den tidigare domen. Sådana frågor berör dock inte frågan huruvida talan kan upptas till sakprövning, utan huruvida den är välgrundad. Detta är skälet till att jag senare skall återkomma till detta argument av den franska regeringen.

49. Den franska regeringens andrahandsargument är enligt min mening inte heller hållbart.

50. Frågan huruvida kommissionen borde ha underrättat de franska myndigheterna om att den ansåg att utformningen av artikel 1386-7 i civillagen innebar att artikel 3.3 i direktivet införlivats på ett ofullständigt sätt, eller huruvida det skulle ha ankommit på Republiken Frankrike att uttryckligen anmoda kommissionen att lämna denna stat sina kommentarer avseende den ifrågavarande texten, är inte relevant för att bedöma huruvida förevarande talan kan upptas till sakprövning.

51. Jag vill inte utesluta att det bristande samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna i fråga om genomförande av domstolens domar kan få konsekvenser vid bedömningen enligt artikel 228 EG av huruvida en talan är välgrundad eller vid bedömningen av hur allvarliga eventuella sanktionsåtgärder är, men sådana omständigheter kan inte påverka frågan huruvida en sådan talan kan upptas till sakprövning som för övrigt kan prövas till fullo.

52. Vad avser förevarande mål i sak måste det avgöras huruvida artikel 1386-7 i civillagen, i dess aktuella lydelse, uppfyller kraven enligt artikel 3.3 i direktivet.

53. I sin dom av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike beaktade domstolen uttryckligen att man med direktivet, i de frågor som däri behandlas, eftersträvar en fullständig harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar. [13] Av detta följer att medlemsstaterna inte längre har möjlighet att bibehålla ett allmänt system för skadeståndsansvar på grund av produkter med säkerhetsbrister som skiljer sig från ansvarssystemet enligt direktivet. För att medlemsstaternas skyldigheter skall kunna fastställas exakt måste hänvisning således ske till ordalydelsen och till systemet i direktivet självt.

54. Ordalydelsen av artikel 3.3 i direktivet lämnar dock knappast plats för någon tvekan. Enligt första meningen i denna "skall varje leverantör av [en produkt med säker-

13 — Punkt 24.

hetsbrister] betraktas som tillverkare av den om han inte inom skälig tid meddelar den skadelidande vem tillverkaren eller *den person* [14] som levererat produkten till honom är". Första stycket i artikel 1386-7 i civillagen har numera följande lydelse: "Den som säljer ... eller på annat sätt i näringsverksamhet tillhandahåller produkter skall endast vara ansvarig för säkerhetsbrister i hans produkter på samma villkor som *tillverkaren* [15] om den sistnämnde fortfarande är okänd."

55. Vid en jämförelse av dessa två texter är det vid en första anblick uppenbart att den franska lagstiftaren har underlåtit att innefatta "leverantörens leverantör" i den nya ordalydelsen av artikel 1386-7 i civillagen. Följaktligen har artikel 3.3 i direktivet fortfarande inte införlivats fullständigt i fransk rätt.

56. Detta konstaterande är som sådant tillräckligt för att dra slutsatsen att förevarande talan är välgrundad.

57. Jag skall dock, utan att det behövs, i korthet kommentera den franska regeringens uppfattning angående det kvarstående föremålet för tvisten.

14 — Min kursivering.
15 — Idem.

58. Som jag har erinrat om ovan i punkt 53 hade domstolen redan i punkt 24 i dom av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike fastställt att man med direktivet eftersträvar en fullständig harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser om skadeståndsansvaret på grund av produkter med säkerhetsbrister. Republiken Frankrike kan således inte med framgång göra gällande att den endast är skyldig att ändra artikel 1386-7 i civillagen om domstolen uttryckligen har fastställt att den är oförenlig med direktivet.

59. Det argument som Republiken Frankrike har anfört som svar på en fråga från domstolen, enligt vilket en medlemsstat alltid har ett visst utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att införliva ett direktiv, eftersom detta instrument har en särskild rättslig karaktär, är inte heller relevant.

60. Enligt en omfattande rättspraxis avgörs medlemsstaternas skyldigheter när det gäller att införliva direktiv enligt deras art, deras syfte och deras ordalydelse. Med hänsyn till arten av det direktiv som är i fråga i förevarande fall, i vilket, såsom har angetts, det föreskrivs en fullständig harmonisering av bestämmelserna avseende ett exakt föremål, finns det inget stöd i direktivet till förmån för argumentet att de franska myndigheterna hade rätt att utelämna hänvisningen till "leverantörens leverantör" i den ändrade artikel 1386-7 i civillagen.

61. På grundval av det ovan anförda kommer jag således till slutsatsen att förevarande talan kan upptas till sakprövning och att den är välgrundad.

62. Frågan kvarstår fortfarande huruvida det begränsade vitet, vars erläggande kommissionen också har yrkat, är rimligt. Närmare bestämt uppstår frågan huruvida den metod som tillämpats för att beräkna koefficienten för överträdelsens varaktighet kan godtas.

63. Kommissionen offentliggjorde den 8 januari 1997 ett meddelande om metoden för beräkning av vite enligt artikel 171 i EG-fördraget (artikel 228 EG).[16] Det angavs i detta meddelande att "[ö]verträdelsens varaktighet skall tillämpas på basbeloppet som en multiplikatorkoefficient från 1 till 3".

64. Det är inte förvånande att en så kortfattad metod är föga enkel att tillämpa i praktiken. Den ger nämligen inget exakt kriterium för att bedöma hur länge överträdelsen har varat. Det är därför inte alls förvånande att kommissionen har tagit initiativet till att fastställa mer exakta och mer objektiva kriterier. Det är däremot märkligt att kommissionen hittills har underlåtit att meddela medlemsstaterna sitt beslut av den 2 april 2001 om detta.

65. Trots att kommissionens sätt att agera kan ifrågasättas på det etiska planet är det som sådant inte olagligt eller obefogat. Detta beror på frågan huruvida tillämpningen av den nya metoden för beräkning ger ett positivt eller ett negativt resultat för den berörda medlemsstaten. I det första fallet bör det anses kunna godtas att den nya metoden kan tillämpas utan föregående offentliggörande. I det andra fallet är en sådan tillämpning otillåten, eftersom den strider mot principen om skydd för berättigade förväntningar.[17]

66. I förevarande fall måste jag konstatera att det är fråga om en precisering av en beräkningsmetod som redan offentliggjorts, som inte innebär någon utvidgning av denna metods tillämpningsområde och vars konkreta tillämpning inte ger den berörda medlemsstaten ett sämre resultat än tillämpningen av den ursprungliga metoden. Om jag jämför resultatet av den "nya" metoden, det vill säga en koefficient på 1,3, och det resultat som — enligt kommissionens upplysningar i dess svar av den 5 juli 2005 på domstolens frågor — den ursprungliga metoden förmodligen skulle ha lett till, det vill säga en koefficient på 1,5, måste det nämligen

16 — EGT C 63, s. 2.

17 — Det finns en parallell till kommissionens meddelanden angående beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar [81] och [82] (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8), såsom i riktlinjerna som offentliggjorts i EGT C 9, 1998, s. 3.

konstateras att tillämpningen av den nya metoden har varit mer fördelaktig för Republiken Frankrike.

67. Eftersom den franska regeringen inte längre har framfört invändningar mot tillämpningen av de två andra beräkningssätten, koefficienten för att beräkna hur allvarlig överträdelsen är och den fasta faktorn för Republiken Frankrike, kommer jag således till slutsatsen att det inte finns anledning att begränsa det belopp som yrkats för det kvarstående vitet.

68. Jag delar dock inte kommissionens ställningstagande i den del den har yrkat att vitet skall tillämpas "från och med den dag då domen har avkunnats i förevarande mål". I detta avseende är det enligt min mening lämpligt att återkomma till den bristande öppenhet som skadat förbindelserna mellan de franska myndigheterna och kommissionen angående de planerade ändringarna i civillagen, såsom de överlämnats till kommissionen genom skrivelse av den 27 juni 2003.

69. Kommissionen har alltså underlåtit att underrätta de franska myndigheterna om att den föreslagna ordalydelsen av artikel 1386-7 i civillagen uppenbart var bristfällig. Underlåtenheten var besynnerlig, eftersom den franska regeringens ansvar för att korrekt följa domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike inte skulle påverkas av en sådan underrättelse. De franska myndigheterna har för sin del inte ansett att det var ändamålsenligt att uttryckligen begära kommissionens uppfattning för att på så sätt begränsa risken för att fristen, som redan var alltför lång, för det korrekta införlivandet av direktivet förlängdes i onödan. Ingen av dessa två inställningar svarar mot föreskrifterna i artikel 10 EG.

70. Hur det än är med den saken, måste den berörda medlemsstaten vid ett vitesföreläggande ges ytterligare en kort frist för att den fortfarande skall kunna uppfylla sina skyldigheter. [18] Särskilt i de fall där, såsom i förevarande fall, det exakta innehållet i dessa skyldigheter fastställs definitivt först i själva den dom genom vilken vitet föreläggs finns det anledning att bevilja en sådan ytterligare frist.

71. Av dessa skäl föreslår jag att Republiken Frankrike skall föreläggas att erlägga ett vite på 13 715 euro för varje dag som domen av den 25 april 2002 i det ovannämnda målet kommissionen mot Frankrike inte följs, från och med tre månader efter den dag då domen har avkunnats i förevarande mål.

72. Republiken Frankrike skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i målet i enlighet med artikel 69.2 i rättegångsreglerna.

18 — Dom av den 25 november 2003 i mål C-278/01, kommissionen mot Spanien (REG 2003, s. I-14141), punkt 53.

VI — Förslag till avgörande

73. Mot bakgrund av dessa omständigheter föreslår jag att domstolen skall

1) fastställa att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 228.1 EG genom att inte vidta alla de åtgärder som det innebär att följa den andra delen av domstolens dom av den 25 april 2002 i mål C-52/00, kommissionen mot Frankrike, avseende det inkorrekta införlivandet av rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 april 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister, särskilt genom att leverantören av produkterna med säkerhetsbrister fortfarande anses vara skadeståndsansvarig på samma sätt som tillverkaren, när tillverkaren inte kan identifieras, trots att leverantören inom skälig tid har meddelat den skadelidande vem hans egen leverantör är,

2) förelägga Republiken Frankrike att erlägga ett vite på 13 715 euro för varje dag som den dom som har avkunnats i målet C-52/00 inte har följts, från och med tre månader efter den dag som domen har avkunnats i förevarande mål till den dag då den dom som har avkunnats i målet C-52/00 har följts,

3) förplikta Republiken Frankrike att ersätta rättegångskostnaderna.